

Konfliktuskezelés

*Környezetgazdálkodási agrármérnök BSc, III. évf.
Levelező kurzus tematika*

Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet, Szent István Egyetem
2009. őszi félév

A kurzus célja bevezetést nyújtani a környezeti konfliktusok elméleti alapjaiba, valamint fölvértezni a hallgatóságot a konfliktuskezelés alapvető technikáival és módszereivel. A kurzus során előadások nyújtanak bevezetést a környezeti konfliktusok kezelésének elméleti alapjaiba, nevezetesen az érintett-elméletbe és a konfliktusok természetrajzába, a környezeti konfliktusok jellegzetességeibe, a konfliktuskezelés technikáiba, a környezeti kockázatok elméletébe, valamint a társadalmi részvétel jelentőségébe a konstruktív konfliktuskezelés érdekében. Az előadások témájához gyakorlati feladatok kapcsolódnak, amelyek során egyéni és csoportos feladatmegoldásokon, valamint szituációs játékokon keresztül igyekszünk a készségek szintjén elmélyíteni a konfliktuskezeléshez általában és a környezetgazdálkodási konfliktusokhoz speciálisan szükséges tudást.

Félévi menetrend:

Előadások és gyakorlatok: 2009. szeptember 1. 08:00-19:30, KTI épület, Műterem

1. téma: Az érintett-elmélet és a konfliktusok természetrajza (08:00-10:45 szünettel)

Az első előadás és a hozzá kapcsolódó gyakorlati feladatok célja az, hogy bemutassa és begyakoroltassa a hallgatósággal az érintett-elmélet és elemzési eszköztár alkalmazását a konfliktusok természetrajzának fölvezetésében. Az előadás bemutatja az érintett-elmélet alapjait és a konfliktus általános definícióját, valamint a konfliktusok legalapvetőbb csoportosításait. A gyakorlati feladat segítségével begyakoroljuk az érintett-elemzés alkalmazását a környezetgazdálkodásban, és egy konkrét – a Natura 2000 program bevezetése kapcsán kialakult – környezetgazdálkodási konfliktust elemezve megtanuljuk az érintett-térkép és erőter fölrajzolását.

Ajánlott irodalom:

Bakacsi Gyula: Konfliktusok a szervezetben. In Bakacsi Gyula (szerk.) *Szervezeti magatartás és vezetés*. KJK, Budapest, 1996, pp. 255–282.

Radácsi László: A vállalatok stakeholder elmélete. In Boda Zsolt és Radácsi László (szerk.) *Vállalati etika*. BKE Vezetőképző Intézet, Budapest, 1997, pp. 79–92.

Zoltayné Paprika Zita: Konfliktuselmélet. In Zoltayné Paprika Zita (szerk.) *Döntésméletek*. Alinea Kiadó, Budapest, 2005, pp. 303–307.

2. téma: A környezeti konfliktusok jellemzői (11:00-13:15 szünettel)

A második előadás és a hozzá kapcsolódó gyakorlati feladatok célja az, hogy bevezetést adjanak a környezeti konfliktusok jellegzetességeibe. Ha kellően értjük a környezeti konfliktusok sajátos jellemzőit, típusait, akkor nagyobb eséllyel tudjuk azokat konstruktív irányba elmozdítani. A környezeti konfliktusok jellegzetességeit egy hazai eseten – a szerencsi szalmatüzelésű erőmű telepítése körül kialakult konfliktuson – keresztül elemezzük.

Ajánlott irodalom:

- B. András Mónika (szerk.): *A környezeti konfliktusmenedzsment alapjai*. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, év nélkül, pp. 36–45.
- Faragó Klára és Vári Anna: *Tárgyalásos módszerek környezeti konfliktusok kezelésére*. Magyar Közvéleménykutató Intézet, Budapest, 1988, pp. 7–30.
- Hankiss Elemér: *Társadalmi csapdák és diagnózisok*. Osiris Kiadó, Budapest, 2004.
- Zoltayné Paprika Zita: Konfliktuselmélet. In Zoltayné Paprika Zita (szerk.) *Döntésemélet*. Alinea Kiadó, Budapest, 2005, pp. 322–329.

3. téma: Konfliktuskezelési technikák (14:00-16:15 szünettel)

A harmadik előadás és a hozzá kapcsolódó gyakorlati feladat célja az, hogy bevezetést adjon a konfliktusok kezelésének lehetséges technikáiba és módszereibe. Az előadás ismerteti a lehetséges technikákat és azok alkalmazási lehetőségeit. A gyakorlatok révén egy szituációs játék segítségével készségszinten fejlesztjük a tárgyalási technika alkalmazását, s saját konfliktuskezelési stílusunkat is megismerjük.

Ajánlott irodalom:

- B. András Mónika (szerk.): *A környezeti konfliktusmenedzsment alapjai*. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, év nélkül, pp. 46–104.
- Faragó Klára és Vári Anna: *Tárgyalásos módszerek környezeti konfliktusok kezelésére*. Magyar Közvéleménykutató Intézet, Budapest, 1988, pp. 31–53.
- Zoltayné Paprika Zita: Konfliktuselmélet. In Zoltayné Paprika Zita (szerk.) *Döntésemélet*. Alinea Kiadó, Budapest, 2005, pp. 308–322.

Disputa kézikönyv:

http://www.adata.hu/_soros/kiadvany.nsf/daac63da410d1454c1256e320071a9a1/dfd9dd049983bfb3c1256e1900651f43/%24FILE/A%20disputa%20program.pdf

4. téma: Bevezetés a kockázatelméletbe (16:30-18:00)

A környezeti konfliktusok mélyén legtöbbször az egyes létesítmények telepítéséből és működtetéséből eredő kockázatok eltérő észlelése és megítélése húzódik meg. Az előadás bevezetést nyújt a kockázatelméletbe, a kapcsolódó gyakorlati feladatok pedig az élelmiszerbiztonság kérdésköre kapcsán segítik a különböző kockázatközelítések megértését, a kockázatkommunikáció alapjainak elsajátítását.

Ajánlott irodalom:

- Faragó Klára és Vári Anna: *Kockázat*. In Zoltayné Paprika Zita (szerk.) *Döntésemélet*. Alinea Kiadó, Budapest, 2005, pp. 447–483.
- Kindler József: A környezeti kockázat elmélete és a kockázat kezelése. In Kerekes Sándor és Kindler József (szerk.): *Vállalati környezet-menedzsment*. Egyetemi jegyzet. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, Budapest, 1995, pp. 131–167.
- Vári Anna (szerk.): *Kockázat és társadalom*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1987.

5. téma: A társadalmi részvétel jelentősége és technikái (18:15-19:30)

A környezeti konfliktusok egyik gyökere és fokozódásának fő oka az elégtelen társadalmi részvétel. A társadalmi részvétel alapos megtervezése a konfliktuskezelés egyik legfőbb és leghatásosabb módja. Az utolsó téma bevezetést nyújt a társadalmi részvétel mértékeibe és hogyanjaiba. Ezt követően egy ausztrál nemzeti park közösségi menedzsmentjét bemutató film segítségével ismerkedünk meg közelebbről a társadalmi részvételben rejlő lehetőségekkel.

Ajánlott irodalom:

- Pataki György: Bölcs „laikusok”: Társadalmi részvételi technikák a demokrácia szolgálatában. *Civil Szemle*, 2007, IV. évf., 3-4. szám, pp. 144–156.

A diákok munkájának értékelése:

A diákok a félév során egy saját maguk által választott hazai környezetgazdálkodási konfliktus elemzésén fognak dolgozni. Ezt az elemzést négy részletben készítik el, amelyek minden egyes szakaszban az értékelés részét képezik. A félévi munka gyakorlati jegye tehát a következő elemekből tevődik össze:

- 1. részfeladat 25%,
- 2. részfeladat 25%.
- 3. részfeladat 25%,
- 4. részfeladat 25%

Az írásbeli feladat a következő részfeladatokból és azokon belül az alábbi kérdésekre adott válaszok kidolgozásából áll:

1. részfeladat:

- Keressen újságból, internetről, lehetőleg saját környezetéből egy jól adatolt környezetgazdálkodási konfliktushelyzetet! A választás alátámasztására csatoljon néhány cikket, adjon meg pár internetes hivatkozást (3-4 cikk, de elegendő a hivatkozás, nem muszáj a teljes cikkeket bemásolni)!
- Foglalja össze röviden, saját szavaival, hogy mi a választott környezetgazdálkodási konfliktus lényege! Miért érdekes az eset? Milyen kulcsfogalmak elemzését teszi lehetővé?
- Foglalja össze röviden, saját szavaival, hogy milyen képet ad a média a kiválasztott konfliktusról! Kinek a véleményét erősíti fel, kiét szorítja háttérbe? Mely nézőpontok hiányoznak a konfliktusról megjelent hírekből? Mely területeken volna szükség kiegészítő információra a pártatlan elemzést megkönnyítendő?

Határidő: 2009. szeptember 30. 17:00 óra

2. részfeladat: Érintett elemzés

- Kik a szereplők, kik vesznek részt a problémában, kiket érint a probléma? Kik a legfontosabb egyének, csoportok, szervezetek? Mi az érintettségük a konfliktusban?
- Mely érintettek között van kapcsolat? Rajzoljon érintett-térképet!
- Hogyan csoportosíthatók az érintettek? Vegye figyelembe a piaci-nem piaci, aktív-passzív, külső-belső, önkéntes-nem önkéntes szempontokat is!
- Az egyes érintettek milyen befolyással, és mekkora érintettséggel rendelkeznek? Rajzolja föl az érintett-erőteret!

Határidő: 2009. október 14. 17:00 óra

3. részfeladat: Historikus elemzés

- Milyen események előzték meg a konfliktust?
- Az egyes szereplők mikor és hogyan léptek be a konfliktusba? Mik a főbb fordulópontok az ügyben?
- Milyen új szervezetek, koalíciók jöttek létre a konfliktus során? Ki kivel lépett „szövetségre”, vagy került ellenséges viszonyba a konfliktus kapcsán?
- Miként ért véget a konfliktus? Ha még nem ért véget, milyen lehetőségeket lát a konfliktus lezárására?

Határidő: 2009. október 28. 17:00 óra

4. részfeladat: **Eltérő nézőpontok elemzése**

- Mi a sajátos nézőpontja az egyes résztvevőknek?
- Milyen fő érveket használnak?
- Milyen kockázatokat észlelnek az érintettek? Alkalmazza a különböző kockázatközelítéseket az elemzés során!

Határidő: 2009. november 11. 17:00 óra

Mind a négy részfeladatot **word** dokumentum formájában, a készítő nevét és a tárgy címét is jelző **címlappal** ellátva, e-mailben kérjük benyújtani. A beadott anyagok értékelésénél két fő szempontot tartunk szem előtt: a részfeladatoknál fentebb megfogalmazott kérdések megválaszolását, valamint az önálló vélemény, saját gondolatok megfogalmazását. A feladatok elkészítésekor elkerülhetetlenül támaszkodnia kell a diákoknak a kiválasztott környezetgazdálkodási konfliktusról megjelent írásokra, az idegen forrásból származó információk, állítások idézésekor azonban minden esetben kérjük a források pontos **hivatkozását**. Az idézőjel és pontos hivatkozás nélkül, szó szerint átvett mondatok, bekezdések plagizálásnak minősülnek, és elégtelen félévi jeggyel járnak. A plagizálásról és a hivatkozások elvárt formájáról a SZIE KTI Környezetgazdaságtani Tanszéke Környezeti Társadalomkutatók Csoportjában érvényes idézési és hivatkozási szabályok c. dokumentum számít irányadónak, amelyet a

<http://www.essrg.hu/magyar/oktatas/konfliktuskezeles/plagium.pdf>

honlapról lehet letölteni.

A részfeladatok benyújtására megadott határidők be nem tartása **pontlevonással** jár. A határidő leteltével minden megkezdett 24 óra késés -5 ponttal jár, tehát a határidő után fél órával érkező dolgozat esetében 5 pont, az egy nappal később érkező dolgozatnál 10 pont kerül levonásra, és így tovább. A határidők egyéni módosítására vis maior esetében akkor van lehetőség, ha az oktatót a határidő letelte előtt küldött e-mailben tájékoztatják a határidő módosításának igényéről és a módosítás okáról.

A diákok a félév során igénybe vehetik az oktatók segítségét e-mailben, vagy előre egyeztetett időpontban személyes konzultációk formájában.

Kreditpont: „Konfliktuskezelés” tantárgy 3 kreditponttal számolható el.

Tárgyfelelős

Pataki György, egyetemi docens (pataki.gyorgy@kti.szie.hu Tel.: 28-522000 / 2269),
Környezeti Társadalomkutatók Tanszéki Csoport, Környezetgazdaságtani Tanszék,
Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet, Mezőgazdasági és Környezettudományi Kar, Szent István Egyetem

Oktató

Kelemen Eszter, tudományos munkatárs (kelemen.eszter@kti.szie.hu Tel.: 28-522000 / 2261)
Környezeti Társadalomkutatók Tanszéki Csoport, Környezetgazdaságtani Tanszék,
Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet, Mezőgazdasági és Környezettudományi Kar, Szent István Egyetem